

БИЗНЕС КОМПАС на Унгария – 2024

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Унгария е вътрешно континентална страна, разположена е в централната част на Среднодунавската низина, което определя равнинния и релеф. Най - високата точка е разположена в западните части в близост до границата със Словакия и е 1014 м. Разположена в централните части на континента Европа, страната има стратегическо географско положение между западна, централна Европа и източно европейските държави. Унгария няма излаз на море. Граничи с Австрия, Словакия, Украйна, Румъния, Сърбия, Хърватия и Словения. По територия със своите 93 030 км² страната се нарежда на 107 място в света.

По данни на централната статистическа служба (KSH) https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/en/nep0001.html на 01.03.2023г. населението на страната е 9,599 744 души и има отрицателен естествен прираст. Най- гъсто населен град е столицата Будапеща с население от 1 768 000 души. Средната продължителност на живота на населението е 76 години.

Традиционна религия римо-католическа-38.9%, калвинисти-11.6%,лютерани-3%; 27,9% не са декларирали религиозна принадлежност и др.

Десетте най-големи градове и икономически центрове в страната, оказващи водещо място в развитието както на икономиката и туризма, така и на културата и образованието са – Будапеща, Кечкемет, Дебрцен, Сегет, Печ, Дьор, Мишколц, Секешфегервар, Татабаня, Бекешчаба.

ПРЕЗИДЕНТ: Тамаш Шуйок / 5 март 2024г./

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПАРЛАМЕНТА: Ласло КЪОВЕР /22.05.2018г./

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ: Виктор ОРБАН /2010г./

МИНИСТЪР НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И ТЪРГОВИЯТА: Петер СИЯРТО /22.05.2018г./

ИЗВЪНРЕДЕН И ПЪЛНОМОЩЕН ПОСЛАНИК НА УНГАРИЯ: Миклош Борош

ИЗВЪНРЕДЕН И ПЪЛНОМОЩЕН ПОСЛАНИК НА БЪЛГАРИЯ: Христо

ПолендаковНАЦИОНАЛНИ ПРАЗНИЦИ: 15 март; 20 август и 23 октомври

НАЦИОНАЛНА ВАЛУТА: унгарски форинт /HUF/

ОСНОВЕН ЕЗИК: унгарски

ИСТОРИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ И ДЪРЖАВНО УСТРОЙСТВО

Днешна Унгария възниква след разпадането на Австро - унгарската империя през 1918г. До януари 1946г. Унгария е монархия, след което е обявена за република, а през 1948г. – за народна република. От 23 октомври 1989г. официалното название на страната е Република Унгария. Според приетата през 2011г нова конституция от 1 януари 2012г., е само Унгария.

Унгария е парламентарна република. Действащата конституция е приета от Парламента на 18 април 2011г., и е в сила от 1 януари 2012г. Президентът се избира от Парламента за срок от пет години. Той е и върховен главно командващ унгарските въоръжени сили и изпълнява предимно представителни функции. Върховен орган на законодателната власт е Държавното събрание /Парламент/, което се състои от 199 депутати (до 2014г. броят на депутатите е 386). Парламентът избира президента, министър-председателя, членовете на Конституционния съд, говорителя на националните и етнически общества (омбудсман), председателя на Върховния съд и главния прокурор, приема законите и изменя конституцията. Висш орган на изпълнителната власт е Правителството. Министър-председателят се избира от парламента по предложение на водещата в изборите партия. Членовете на правителството се назначават от президента по предложение на министър- председателя.

Спечелването на „супер мнозинство“ в парламента от 134 гласа за ФИДЕС на изборите през пролетта на 2022г, дава на новото правителство на Виктор Орбан още по-голяма свобода и възможности. Най-значителните промени в структурата на правителството засегнаха министерствата на външните работи и на икономиката, които отчасти бяха обединени. В новото Министерство на външните работи и икономика са прехвърлени част от компетенциите на Министерство на икономиката, ръководството и контрола върху дейността на Агенцията за чужди инвестиции в Унгария (НІРА), ЕКСИМ БАНК, външнотърговските централи в чужбина на Унгарската Експортна Агенция /НЕРА/ (Унгарските Национални Търговски Къщи). Тези промени са в интерес на основния приоритет за Унгария – масиран износ на стоки и услуги, както и привличане на нови инвестиции.

НАСЕЛЕНИЕ И ПАЗАР НА ТРУДА

През последните 20 години предвид динамиката в икономическите процеси в страната настъпват съществени промени и в пазара на труда като се запазва общата тенденция за намаляване на безработицата. През 2012 – 2014г. е регистриран спад в безработицата от 11% през 2012г. до 6,75% през 2014 г. Подобряването на показателите на пазара на труда в Унгария продължава и е резултат от новите административни и законодателни мерки на правителството и стабилния икономически растеж. Статистиката отчита в края на 2023г. за групата на работоспособното население 15-74 г. безработица от 4,4%.

Средната нетна заплата в страната в края на 2022г. е 342 984 HUF (около 870 EUR), като най-висока е в Будапеща – 422 052 HUF (около 1080 EUR).

ИКОНОМИКА

В периода 2020-2023 правителството на Унгария полага огромни усилия в посока развитие на иновативните сектори и икономически отрасли, съобразени с всички изисквания за енергоемкост и екологична чистота. Сред стожерите на унгарската икономика се нареждат автомобилостроенето и производството на батерии за автомобилната индустрия. Разбира се държавата обгрижва и всички останали сектори на икономиката с политики насочени към въвеждане на иновации и цифровизация, активно включване на научно развойните центрове и малките и средни предприятия дори в сектор отбранителна индустрия като цели създаването на възможности за обезпечаването им с пълноценна ангажираност и постигане на крайна цел - повишаване на добавената стойност на крайните продукти и услуги.

Сериозен принос за наблюдавания прогрес в икономическото развитие на Унгария имат унгарските държавни агенции подкрепящи чуждестранните инвестиции в страната НІРА /<https://hipa.hu/> и експортната насоченост на фирмите заедно с филиалите си зад граница НЕРА /<https://hepa.hu/>. Активната им работа с бизнеса във всичките му сегменти от оформяна на концепция, разработване на проектни предложения, намиране на подходящи партньори и финансиране до мониторинг на процесите е сериозна подкрепа за всички компании изказали намерение за активно развитие.

Пандемията COVID 19 значително забави икономическия растеж на страната.

Граничеща с Украйна, от началото на войната, освен мигрантския натиск от близкия изток през южната си граница, Унгария приема и голям брой украински мигранти, обезпечавайки ги с необходимите за живот условия. Общата икономическа ситуация не е по-различна от тази във всяка друга държава в ЕС. Тежестта на енергийните доставки, въпреки обезпечеността на доставките на горива от Русия чрез петролопроводът Дружба, и по газопровода Турция- Гърция-България-Сърбия, създава предпоставки за несигурност и високи нива на битовите сметки. Унгария е сред водещите европейски държави с най-висок ръст в инфлацията. За някои хранителни продукти през 2022г. достигна рекордните между 35 - 85%. Въпреки всичко правителството на Орбан успя да съхрани и надгради като цяло добрите общи условия за инвеститорите, за което свидетелстват значителните обеми на инвестициите с цел разширяване и модернизирание на производствата направени в периода 2020 - 2023г. в автомобилната индустрия в съществуващите заводи на Мерцедес, Ауди и BMW.

ВОДЕЩИ ПРОМИШЛЕНИ ОТРАСЛИ

АВТОМОБИЛОСТРОЕНЕ И БАТЕРИИ

През последните 15 години благодарение на всеобщите усилия на правителството, Унгария се утвърди като голям център на автомобилостроенето в Европа. Изградените вече заводи на немските концерни Мерцедес, Ауди, BMW, в района на Кечкемет, Дебрцен, Гьор, като и SUSZUKI в Естергом, след пандемията COVID 19 продължават да разширяват и модернизират заводите си в посока изграждане на нови поточни линии за производство на електрически автомобили. В стремежът си да заеме водеща позиция в Европа заслужава да се отбележи специалното място, което унгарското правителство отрежда на инвеститори от Китай и Корея в производството на електрически батерии за автомобилната индустрия, както и сключеното в края на 2023г. споразумение за изграждане на завод в Сегед на китайската компания BYD за електрически автомобили. В края на 2022г. в сектор автомобилостроенев Унгария са заети около 155 000 човека и страната се нарежда на 20 място в света по износ на автомобили.

Други значими инвестиции са изгражданите към настоящия момент нови заводи за

производство на батерии CATL в Дебrcен, SK в Комаром и разширението на завода на Samsung в Гьод. Предвидено е броя на заетите в тези фабрики да бъде 15 000. Унгария активно подпомага реализирането на инвестициите и със средства по реда и при условията на Временната рамка за мерки за държавна помощ при кризи и преход в подкрепа на икономиката след агресията на Русия срещу Украйна (ТСТФ) в размер на 880 милиарда форинта /HUF/.

ЕНЕРГЕТИКА

Унгария, както и повечето европейски държави е енергийно зависима от доставките на руски газ и петрол. Към настоящия момент, отстоявайки позицията си пред ЕС, страната получава необходимите и количества руски суровини, за да гарантира безпроблемното функциониране на икономиката си. Към средата на 2023 държавната рафинерия Дунав работи с 85% руски суровини. Значително количество енергия се произвежда в ядрената централа Пач, за която беше взето решение да бъде разширена с още 2 блока. Добиваните в Унгария енергийни ресурси не биха могли да задоволят потреблението на населението.

Принудено от войната в Украйна правителството на Орбан взе решение за увеличаване на добивите на собствен газ, нефт и въглища. Същевременно се намериха възможности за диверсифициране на доставките на нефт и газ, които се базират на южноевропейските тръбопроводи през Турция, Гърция, България и Сърбия.

По предварителни данни за 2022г. Унгария е произвела следните количества първични енергийни носители. Съществено е нараснал дела на соларната и геотермална енергия.

Енергиен носител	Количество измерено в PJ (петаджаул)
Въглища	33,0
Петрол и петролни продукти	45,3
Природен газ	48,9
Горими възобновяеми енергийни източници и отпадъци	122,3
Ядрена	172,9
Вода	0,6
Вятър	2,2
Соларна и геотермална енергия	24,2

ДРУГИ ВОДЕЩИ СЕКТОРИ В УНГАРСКАТА ИКОНОМИКА

След водещата автомобилна индустрия и производство на батерии, съществено място в промишленото производство на страната заемат производство на изделия от каучук и пластмаса, производство на метални и металообработващи продукти, производство на компютърни, електронни и оптични продукти.

Стойност на промишлено производство по текущи цени за 2022г.

Промишлено производство на	Стойност в млн. HUF по текущи цени
Превозни средства	13 662 831
Производство на компютърни, електронни и оптични продукти	5 004 637
Производство на храни и напитки, тютюневи изделия	6 519 681
Производство на изделия от каучук и пластмаса	3 922 450
Производство на метални и металообработващи продукти	3 767 500
Електрооборудване	5 877 900
Производство на химически продукти	2 545 455
Производство на машини и механично оборудване	3 049 215

През 2023г. се наблюдава и увеличаване дела на продажбите в изброените сектори.

Общи продажби на индустрията по подкатегории

Сектор	Експортни продажби млн. HUF
Автомобилостроене	12 383 867
Електрооборудване	5 506 495
Хранително-вкусова и тютюневи изделия	2 788 282

През 2022 г. спрямо предходната година:

Стойността на БВП по текущи цени е 66 387 милиарда HUF в края на 2022г и нараства 4,6 % спрямо предходната година.

Нараства обемът на добавената стойност на индустрията - с 5.4%, строителството - с 3.0%, услугите - със 7.2% , и този на селското стопанство - с 31.2%.

Услугите допринесоха за растежа на БВП с 4,1 процентни пункта, промишлеността с 1,0 и строителството с 0,2 процентни пункта. Селското стопанство намали растежа на БВП с 1,0 процентни пункта.

Обемът на крайното потребление е по-висок с 5.0%.

Обемът на износа нараства с 10.3%, а този на вноса с 9.5 %.

ТУРИЗЪМ

Известна в целия свят с културно-историческите си забележителности и лечебните минерални извори, правителството на Унгария полага огромни усилия да популяризира родината си и на пазари извън континента. След затихване на пандемията, през 2021г. регистрираните туристически нощувки са увеличили броя си два пъти в сравнение с 2020г. Преобладават туристическите посещения с продължителност до 5 дни. Като най-посещаван район е столицата Будапеща и централен Дунав, езерото Балатон. По данни на унгарската статистическа служба през 2023 г. разходите на чуждестранните посетители продължават да нарастват. През 2023 г. посещението на чужденци се увеличават с 6,6% до 49,4 млн. пътувания спрямо предходната година. Броят на многодневните посещения се увеличава с 2,2%, а броят на еднокдневните посещения с 8,2%. Продължителността на престоя на посетителите се увеличава с 6.7% спрямо предходната година. Размерът на разходите, свързани с посещения през 2023 г. по текущи цени, възлиза на 3,137 милиарда форинта, което бележи увеличение с 36% в сравнение с предходната година. През 2023 г. чужденците са харчили средно 27 500 HUF на ден, с 28% повече в сравнение с 2022 г.

СЕЛСКО СТОПАНСТВО

Селското стопанство е сектор с изключително значение за унгарската икономика, който обхваща над 500 000 предприятия. По данни за 2023г. земеделската площ в страната е близо 5 110 800 хил. хектара (ha), от които 4 173 хил. хектара е обработваема. Средната площ на предприятие е 29 ha. Работната сила, заета със селскостопанска дейност, е 209 000 работни единици годишно и представлява около 4,5% от всички заети лица в страната. През 2022 г. приносът на националната система на селското стопанство към брутния вътрешен продукт на страната е приблизително 3,8% (в сравнение със средна стойност за ЕС-27 – 1,7 %). Унгария произвежда 2,1% от общата земеделска продукция на Европейския съюз през 2023 г.

Произведената селскостопанска продукция през 2023г. надхвърли 4,3 милиарда HUF, което е с 6,6% повече от година по-рано. Разширяването е резултат от 25% увеличение на общия обем на производството, докато общото ниво на цените на продукцията в сектора намалява с 15% в сравнение с 2022 г. Обемът на растениевъдството се увеличава с 45%, а този на животновъдството намалява с 0.5%. Рекордно високият обемен растеж на отделните полски култури може да се свърже с ниската база от предходната година. Основните продукти на унгарското селско стопанство са: зърнени култури, промишлени култури и животински продукти.

Животновъдството представлява почти 40% от стойността на националното селскостопанско производство, като челно място заема свиневъдството, следвано от птицевъдството и производството на млечни продукти.

През последните 5 години страната е засегната от значително засушаване с прогресиращ характер, което очертава основните проблеми, пред които са изправени както правителството, така и земеделските производители. Въпреки полаганите усилия от страна на правителството за осигуряване на средства за изграждане на напоителни канали и съоръжения, проблемът остава нерешен и поставя въпроса за полагане на усилия за преодоляване на евентуална продоволствена криза, и обезпечаване на населението чрез внос на суровини. По данни на Националната статистическа служба

през 2021г. се отчита спад в производството на зеленчуци, плодове и за сметка на житните култури.

Добив на основни култури през 2023г.

Вид култура	Тона
Пшеница	5 933 625
Царевица	6 272 524
Ечемик	2 251 269
Ръж	96 585
Слънчоглед	1 955 797
Тютюн	3675 /2022г./
Захарно цвекло	833 696
Картофи	216 302

Налаганите през последните 15 години политики за развитие на икономиката и привличане на чуждестранни инвеститори са оформили външнотърговския стокообмен на Унгария. Водещите държави са предимно европейски икономики, със заявка през последните години за засилване на стокообмена с водещи азиатски държави.

Външнотърговски стоков оборот 2023г.

ДЪРЖАВА	Млн. HUF
Германия	12087848
Китай	3651585
Австрия	3197650
Словакия	2860887
Полша	2559852
Холандия	2656105
Чехия	2514555
Италия	3238923
Франция	1767583
Република Корея	2924210
Русия	2191604

Търговско-икономическите взаимоотношения между България и Унгария са много добре развити. През годините унгарските инвеститори проявяват сериозен интерес към възможности за влизане на българския пазар. Сред най-значимите унгарски инвеститори в страната ни са: OTP Group – Банка ДСК, Дунапак, Видеотон, верига хранителни магазини СВА, фармацевтични фирми "Гедеон Рихтер" и ТП ЕГИС. По данни на Националната статистическа служба за 2021 стоковия оборот с България е 2,5 млрд. евро.

Основните приоритети за сътрудничество между двете държави се утвърждава с подписване на споразумение за икономическо сътрудничество между правителството на България и Унгария при провеждането на Българо-Унгарската междуправителствена комисия за икономическо сътрудничество. През 2024г. предстои да бъде проведена трета смесена комисия с домакин България.

ДАНЪЧНА СИСТЕМА

Унгария има съвременна данъчна система, съобразена с всички изисквания на европейското законодателство. Контролиращия орган е Национална данъчна и митническа администрация (NAV - Nemzeti Adó-és Vámhivatal). Всички компании изчисляват и декларират собствените си данъчни задължения и извършват месечни или тримесечни авансови плащания и попълване на годишна данъчна декларация.

Предвид динамиката на общата икономическа ситуация породена от войната в Украйна, през последната година се наложи въвеждане на нови временни данъчни ставки в някои икономически сектори и частични корекции в съществуващите и с цел балансиране на генерираните свръх печалби от водещи дружества в ключови сектори на икономиката:

- данък върху нетните приходи на производителите на лекарства, генерирани през 2022 г. и 2023 г. В издадения правителствен указ се посочва, че новият данък ще бъде 1% за нетни приходи под 50 милиарда форинта и 3% за част от приходите между 50 милиарда и 150 милиарда, скачайки до 8% за нетни приходи над 150 милиарда форинта. Най-силно засегната е унгарска фармацевтична компания Richter.
- налагане на 90% данък свръх печалба на MOL Group основен доставчик на горива и суровини и др.

Данък върху доходите

- Общата данъчна ставка е 15%
- Дивидентите, изплатени на физически лица, се облагат с 15% данък при източника.

Корпоративен данък

- 9% фиксирана ставка се прилага върху печалбата, независимо дали печалбите се разпределят или не. Облагаемият доход се изчислява чрез коригиране на счетоводната печалба или данъчната основа е 2% от приходите (минимална основа за корпоративен данък върху доходите).

Данък върху добавената стойност

- ДДС се начислява при вътрешна продажба на стоки и услуги и върху вносни стоки. Основните принципи на ДДС се основават на Директива 2006/112 / ЕО и следователно тя е подобна на ДДС, прилагана в повечето европейски държави.
- Общата ставка е 27%, за отделните групи стоки има преференциалните ставки са 18% и 5%

Социални осигуровки

- Служителите плащат 18.5% вноска която се сформира от 10% пенсионен фонд, 7% фонд

за здравни осигуровки и 1,5% фонд безработица.

- Работодателите плащат 15.5% от brutния доход на служителите и 1,5% фонд за професионално обучение.
- Обезщетения в натура и представителни разходи (храна, напитки и развлекателни услуги), предоставяни на служителите, подлежат на допълнително данъчно облагане (начислява се и ДДС общо 30.5% / 37.76%)

Местни данъци

- Общините могат да налагат данък (LIT) при ставки до 2% върху нетните приходи от продажби, намалени от себестойността на продадените стоки, стойността на продадените услуги и материалните разходи.
- Общините могат също да налагат данък върху сградите (максимум 1,852 HUF / кв. Метър, или 3% от коригираната пазарна стойност, и / или Данък върху парцела (337 HUF / кв. Метър, или 3% от коригираната пазарна стойност.)

Одит - прилагане

Всички компании с годишен оборот над 300 милиона HUF и с повече от 50 служители трябва да назначат одитор и да публикуват своя годишен финансов отчет, както и доклада на одитора. Филиали, клонове и представителства подлежат на одит независимо от горните прагове.

Данъци върху капитала

- Няма данък върху капиталовата печалба като такъв. Облагаемите печалби подлежат на корпоративен данък върху доходите.

Квоти за корпоративен данък като инвестиционни стимули

- Квота за СИТ за целите на развитието може да бъде поискана за всяка предварително дефинирана инвестиция на стойност от 100 милиона до 3 милиарда HUF. Данъкоплатците могат да използват тази надбавка в продължение на 10 данъчни години след въвеждане на инвестицията в експлоатация.
- Подкрепата, предоставяна на продуцентски къщи или организации за сценични изкуства, може да се използва като данъчно облекчение в рамките на шест години след предоставяне на подкрепата
- Данъчни облекчения за лихви по инвестиционен кредит за сектора на МСП: 60% от лихвите, платени през данъчната година въз основа на договор за кредит, използван за закупуване или създаване на активи от финансова институция, но не повече от 6 милиона HUF за всяка данъчна година може да бъде уреден като надбавка.
- Данъчното облекчение за развитие може да бъде поискано до 80% от изчисления данък, а всяко друго данъчно облекчение може да бъде уредено до 70% от изчисления данък, намален по този начин.

Договори за двойно данъчно облагане

- Унгария е сключила договори за двойно данъчно облагане с 84 държави досега и някои са в процес на обсъждане. Тези договори се основават главно на модела на ОИСР. Унгария продължава да бъде една от водещите държави за привличане на преки чуждестранни инвестиции в Централна и Източна Европа. Основните индустрии включват хранително-вкусовата промишленост, фармацевтиката, автомобилостроенето, информационните технологии, химикалите, електрическите стоки и туризма. Спогодба между Република България и Република Унгария за избягване на двойното данъчно облагане с данъци на доходите и имуществото е ратифицирана със закон, приет от 37-то Народно събрание на Република България на 22 февруари 1995 г. - ДВ, бр. 22 от 1995 г. В сила от 7 септември 1995 г. Издадена от Министерство на

финансите, обн., ДВ, бр. 93 от 20.10.1995 г.

Полезна контактна информация:

<https://www.sandorpalota.hu/hu>

<https://kormany.hu/>

<https://www.ksh.hu/stadat>

https://www.ksh.hu/stadat_files/ipa/hu/ipa0035.html

<https://mtu.gov.hu/cikkek/bemutakozas/>

<https://portal.nebih.gov.hu/hivatalunk/bemutakozas/ismerje-meg-hivatalunkat>

<https://nak.hu/>